

питання уже створюють атмосферу організованості і чіткої націленості студентів на обговорення теми. Ефективно показала себе така форма як доповідь. На неї дається не більше 10 хвилин. Потім питання доповідачу, доповнення і коротенькі виступи у зв'язку з темою. Можна практикувати таку форму, як повторення, тобто запропонувати студенту у стислому вигляді повторити зміст озвученої доповіді. За першою доповіддю не обов'язково зразу ж іде наступна. Тут доцільно звернути увагу студентів на основні поняття теми і їх осмислення. Грамотно треба застосовувати стару шкільну форму контролю – це «запитання-відповідь». Також ефективно себе зарекомендовують такі форми контролю, як домашній письмовий коментар на якесь висловлювання з теми і т.ін. Підготовка такого коментарю і його озвучення мобілізує знання й інтелектуальні сили студента. Так як студенти знають, що контроль вивчення дисципліни здійснюється через накопичувальну систему, то викладачеві необхідно оцінювати кожний виступ того чи іншого студента й оголошувати оцінки. Звісно, що ці міркування не бездоганні, але вони зумовлені осмисленням власного досвіду організації контролю знань студентів при проведенні семінарських занять з філософії і служать підставою для обміну набутим досвідом з іншими викладачами у цій царині.

І.В.Толстов

ДІАЛОГОВЕ ТА ЕВРИСТИЧНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАПОРУКА ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТА

Сучасний розвиток українського суспільства вимагає нової системи освіти - «інноваційного навчання», яке б сформувало у майбутніх фахівців здатність до проєктивної детермінації майбутнього, відповідальність за нього, віру в себе й свої професійні здібності та можливість впливати на це майбутнє. Тому одним з головних завдань філософії сучасної вищої освіти є формування самодостатньої, духовно та творчо розвинутої особистості, що повинна досягти успіху.

Разом з тим сьогодні існують суперечності між зростанням вимог до спеціаліста та помітним падінням інтересу молоді до освіти, потребою суспільства до конкурентоспроможних фахівців і пасивним ставленням студентства до оволодіння знаннями. Ці суперечності можна розв'язати за умови активної участі майбутніх фахівців у процесі творення суспільних змін, розвитку внутрішньої потреби молоді у навичках самостійної творчої діяльності. Це можливо лише за умови активного впровадження у навчальні плани технічних спеціальностей таких гуманітарних дисциплін, як філософія, соціологія, психологія, етика та естетика та ін. Викладання цих дисциплін за допомогою інноваційних педагогічних технологій значно

підвищить рівень творчого потенціалу студента. До таких інноваційних технологій належить діалогове та евристичне навчання.

Діалогове навчання є активним видом, оскільки під час його впровадження жоден зі студентів не залишається без уваги викладача та отримує можливість висловити свою точку зору на проблему, не хвилюючись про те, що вона може бути хибною. Діалоговий тип відносин можна вважати універсальною, необхідною умовою ефективності взаємних контактів, формою розкриття потенційних можливостей учасників взаємодії. Саме в діалозі індивід набуває свого повного й неповторного вираження. При цьому кожен із учасників діалогу є представником певної позиції, оцінювального особистісного ставлення один до одного. У результаті відбуваються зміни в комунікативних знаннях, уміннях і навичках учнів. Змінюється в цьому процесі і сам педагог, який ставить нові завдання перед собою на основі рефлексії проведеної діяльності.

Більш того, діалогові технології дозволяють водночас ефективно й ненав'язливо розв'язати ще одне надзвичайно важливе завдання педагогіки вищої школи і гуманізації освіти, яке полягає у прищепленні студентам високої культури спілкування взагалі та мовленнєвої культури зокрема. Вони сприяють також розвитку логічного мислення студентів та їх уміння чітко і переконливо висловлювати свою думку.

Евристичний метод навчання є таким, що дозволяє студентам проявити творчу активність в процесі навчання, в тому числі, безперечно, і навчання гуманітарних дисциплін. Метою евристичного навчання є не стільки передавання педагогом досвіду минулого, скільки створення сприятливих умов для формування студентами під керівництвом викладача особистісного досвіду й навчальної продукції, зорієнтованої на конструювання майбутнього у зіставленні з відомими культурно-історичними аналогами. Цей метод допомагає кожному побудувати індивідуальну траєкторію розвитку.

Таким чином, успішний соціально-економічний і духовний розвиток України вимагає істотного підвищення гуманітарної культури фахівців-інженерів. Можливість максимального розкриття творчого особистісного потенціалу студентів пов'язана з необхідністю удосконалення системи їх виховання, прищеплення їм умінь та навичок ефективної міжособистісної взаємодії і ділового спілкування. Все це стає можливим лише за умови включення гуманітарної складової до структури професійної підготовки майбутнього інженера та використання інноваційних педагогічних технологій у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу.